

PERMANENTNÁ FORMÁCIA ABSOLVENTOV TEOLOGICKÝCH FAKÚLT

doc. ThDr. Peter Tirpák, PhD.

TÉMA IV: ŠKOLA – PRIESTOR INTEGRÁCIE A KATECHIZÁCIE

ÚVOD

Sociálna aktivita človeka a jej priebeh je otázka početných vedeckých skúmaní, prieskumov a odporúčaní. V žiadnom období nebol človek sám sebe takým problémom, akým je dnes. Napriek intelektuálnemu potenciálu, ktorý v sebe nosí, stáva sa závislým, neschopným prispôbovať sa podmienkam society, z čoho vyplýva potreba neustálych impulzov v hľadaní takej cesty života, ktorá bude prinášať uspokojenie tak jednotlivca, ako aj spoločnosti, ktorej je členom. Jedným z priestorov hľadania neustálej integrácie do spoločnosti je škola, ktorá okrem duševného rozvoja človeka ponúka tiež duchovnú zorientovanosť v evanjeliových hodnotách a čnostnom živote.

Ingerencia školy do sociálnej profilácie osobnosti a spoločnosti

Škola je prvá verejná a striktno formálne organizovaná sociálna organizácia, do ktorej vstupuje dieťa a tak získava špeciálne postavenie, pretože sa stáva priestorom na zabezpečenie pripravenosti akceptovať pôsobenie ďalších sociálnych organizácií a schopnosti v nich adekvátne pôsobiť. Stáva sa kľúčovou organizáciou v zabezpečovaní integrácie do sociálneho prostredia. Nerobí sa to formou poučenia, ale cestou žitia v danej organizácii a žitia jej pravidiel. Z pohľadu sociológie je škola dôležitým pilierom spoločnosti a obrazom kultúry. Organizácia systému vzdelávania spoločne so systémom práva je najreprezentatívnejšia vizitka ducha a organizácie spoločnosti. Škola má silný vplyv na socializačný proces. Je prostredím, kde si dieťa osvojuje celý rad sociálnych noriem a rolí, miestom, kde sa nachádzajú modelové vzory a vzorce najrozličnejšieho sociálneho správania. Je tomu tak samozrejme aj preto, že v škole strávi dieťa značnú časť svojho detstva a dospievania.

Škola, výchova a katechéza – integračné východiská

Medzi všetkými výchovnými prostriedkami má osobitný význam škola. Ako bolo spomínané, práve ona má venovať stálu pozornosť dozrievaniu rozumových schopností, rozvíjať správny úsudok, oboznamovať s kultúrnym dedičstvom, ktoré nadobudli predchádzajúce generácie, pestovať zmysel pre hodnoty, pripravovať na budúce povolanie a utvárať priateľské vzťahy medzi žiakmi rozmanitej povahy a rozličného postavenia a napomáhať vzájomnému porozumeniu.

Škola okrem toho predstavuje stredisko, na ktorého činnosti a rozvoji majú spolupracovať rodiny, učitelia, rozmanité kultúrne, občianske a náboženské organizácie, občianska spoločnosť i celé ľudské spoločenstvo. Povolanie tých, ktorí berú na seba úlohu vyučovať v školách a tak pomáhať rodičom pri plnení ich povinností i zastupovať ľudskú spoločnosť, je teda krásne, ale aj veľmi zodpovedné. Toto povolanie si vyžaduje osobitné vlohy mysle i srdca, veľmi starostlivú prípravu, ako aj stálu a pohotovú schopnosť obnovy a prispôbovania. Správna výchova sa usiluje o rozvoj ľudskej osoby, majúc na zreteli tak konečný cieľ človeka, ako aj dobro spoločnosti, ktorej je členom a na ktorej činnosti sa zúčastní, keď sa stane dospelým. Ako spomína deklarácia Druhého vatikánskeho koncilu o výchove, Cirkev dostala od svojho božského zakladateľa poverenie zvestovať tajomstvo spásy všetkým ľuďom a všetko obnoviť v Kristovi. Aby však toto poslanie splnila, musí venovať pozornosť životu človeka v jeho celosti, teda i pozemskému životu, keďže súvisí s nebeským povolaním. Preto sledujúc pokrok psychológie, pedagogiky a didaktiky treba pomáhať deťom a mládeži harmonicky rozvíjať fyzické, mravné a intelektuálne schopnosti, postupne nadobúdať čoraz zrelší pocit zodpovednosti vo vytrvalom úsilí o náležité zušľachtovanie vlastného života a o dosiahnutie skutočnej slobody a pritom smelo a vytrvalo prekonávať prekážky.

NAŠA ÚLOHA:

Praktizovať školskú katechézu v súlade so Štátnym vzdelávacím programom SR, bez akejkoľvek svojvôle vedomého nedodržania plánovanej výučby. Obsah takejto katechézy je štruktúrovaný podľa jednotlivých tematických celkov ktoré berú do úvahy intelektuálne schopnosti žiakov v danom ročníku. stálou úlohou Cirkvi ešte viac pobádať, aby odvažne a tvorivo ohlasovala evanjelium svetu mladých, ktorých je nutné považovať nielen za „poslucháčov“ vo výučbe,

ale aj za aktívne subjekty, či lepšie povedané protagonistov evanjelizácie a budovateľov spoločenskej obnovy. Preto je potrebné vychovávať v jednotlivcoch prirodzený cit pre spoločnosť, ktorá je základom interpersonálneho vývoja a integrácie do spoločnosti.

LITERATÚRA:

- BRÁDŇANSKÁ, N. – HANESOVÁ, D. a kol.: *Vybrané katechetické metódy*. Banská Bystrica: PF UMB, 2005.
- CABANOVÁ, V.: *Kultúra a vyrovnávanie kultúrnych rozdielov v školskej edukácii (Inkluzívnosť a stratégie podporujúce školskú úspešnosť)*. Prešov: Metodicko-pedagogické centrum v Prešove, 2006.
- DARGOVÁ, J. – ČONKOVÁ, Ľ.: *Emocionálna inteligencia a tvorivá výučba*. Prešov: Privatpress, 2002.
- HAVLÍK, R. – KOŤA, J.: *Sociológia výchovy a školy*. Praha: Portál, 2007.
- CHROMÍK, A.: *Náboženská sloboda v Slovenskej republike: súčasný stav a aktuálne výzvy*. In: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/zborniky-z-konferencii/c/bratislava-konferencia-ludske-prava-anton-chromik> (22.11.2016).
- JÁN PAVOL II.: *Catechesi tradendae*, čl.18. In: <http://www.kbs.sk/?cid=1117275051>
- KAŠČÁK, O.: *Moc školy – O formatívnej sile organizácie*. Bratislava: Veda, 2006.
- ORAVCOVÁ, J.: *Sociálna psychológia*. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, 2004.
- ROSA, V. – TUREK, I. – ZELINA, M.: *Návrh koncepcie výchovy a vzdelávania v Slovenskej republike na najbližších 15-20 rokov (projekt „Milénium“)*. In: *Učiteľské noviny*, 2000, roč. 50, č. 3.
- VANČÍKOVÁ, K.: *Škola a spoločnosť*. Banská Bystrica: PF UMB, 2011.
- VOSNIADOU, S.: *Jak se děti učí*. In: *INTERNATIONAL ACADEMY OF EDUCATION: Efektivní učení ve škole*. Praha: Portál, 2005.
-